Europos LIETUVIS

Nr. 38 (2173) Londonas ir Vilnius, 1991 m. spalio 11 d. XLV

SVEIKINAME ATVYKUSĮ AT PIRMININKĄ VYTAUTĄ LANDSBERGĮ!

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis prie AT rūmų Vilniuje
Nuotrauka: *ELTOS*, iš „EL" archyvo

ATVYKO LIETUVOS RESPUBLIKOS AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

Spalio 6 d. į Didžiąją Britaniją atvyko Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis. Londono aerouoste jį pasitiko Lietuvos ir D. Britanijos lietuviškų organizacijų bei britų atstovai. Iš Londono spalio 7 d. Vytautas Landsbergis su palydovais nuvyko į Manchesterį, o iš ten į Blakpool vykstančią Konservatorių partijos metinę konferenciją, kurioje susitiko su britų ministru pirmininku John Major, užsienio reikalų sekretoriumi Douglas Hurd, kitais vyriausybės nariais bei Konservatorių partijos vadovais.

Spalio 8 d. AT pirmininkas V. Landsbergis dalyvavo Konservatorių partijos konferencijoje Winter Gardens konferencijų centre. 13 val. International Freedom Foundation (IFF) organizacijos nariai ir svečiai šalutiniame posėdyje susitiko su AT pirmininku. 15.40 val. V. Landsbergis dalyvavo Konservatorių partijos pagrindinio posėdžio užsienio reikalų svarstyme.

Šia proga IFF organizacijos vardu AT pirmininkui V. Landsbergiui buvo įteikta 1991 m. Laisvės premija.

AT pirmininką atvykti į D. Britaniją pakvietė Konservatorių partijos pirmininkas Christopher Patten MP. Pirmininko priėmimu ir dienotvarke rūpinosi IFF organizacijos direktorius Marc Gordon, Lietuvos informacijos biuro Londone vadovas Kęstutis Stankevičius ir DBLS-gos Centro valdyba.

AT pirmininkas V. Landsbergis spalio 8 d. iš Manchesterio išvyko į Briuselį.

BŪTINA IŠVESTI SOVIETŲ KARIUOMENĘ

V. Landsbergio kalba spalio 8 d. IFF renginyje Blackpoolyje

Ponios ir ponai,

aš noriu pasidalinti su Jumis keliomis mintimis apie savo kraštą. Taip jau išėjo, kad visa, kas vyko Lietuvoje per pastaruosius trejus metus, darė įtakos daug didesniam ir nelabai draugiškam mūsų Rytų kaimynui. Lietuvos pozicija, Lietuvos siekimai ir su tuo susiję tarptautiniai įvykiai rodė, kas yra Sovietų Sąjunga ir kas ten vyksta; Lietuvos kova už laisvę ir demokratiją prisidėjo, kad ir Sovietų Sąjunga galų gale stotų ant esminių vidaus gyvenimo permainų slenksčio.

Bet mano darbas — rūpintis Lietuva, ir aš kalbėsiu apie jos reikalus ir dabartinę padėtį.

Šiais metų rugsėjo 6 d. SSRS antrą kartą pripažino Lietuvos nepriklausomybę.

Pirmą kartą V. Lenino sukurta šalis tai padarė 1920 m., o po dvidešimties metų sulaužė net keturias tarptautines sutartis su Lietuva, keturiskart patvirtinusias visišką Lietuvos suverenitetą.

Dabartinis pakartotinis Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas leidžia padaryti kai kuriuos palyginimus.

Istorikas pasakytų, kad 1920 metai buvo SSRS pradžia, o 1991 metai — jos pabaiga.

Juristas galėtų pastebėti, kad apie 1920 m. Lietuvos valstybė tarptautinių santykių srityje ėjo nuo pripažinimo de facto į pripažinimą de jure; apie 1990-1991 m. vyko atvirkštinis procesas: Vakarų valstybės, pripažindamos Lietuvos valstybingumo teisę lyg ir de jure, lėtai brendo ryžtingesniam žingsniui į diplomatinių santykių atkūrimą.

Galų gale Islandijos, Danijos ir Rusijos diplomatiniai veiksmai pradėjo pralaužti ir šią blokadą.

Dabar Lietuvos Respublikai yra iškilę tokie jos nepriklausomybės įtvirtinimo ir apgynimo uždaviniai: a) tarptautinių santykių atkūrimas kaip bendradarbiavimo pagrindas ir apsauga nuo agresijos; b) pradėtų 1990-1991 m. ekonominių ir socialinių reformų vykdymas, kuris reikš esmines permainas ir buvusio sovietinio socializmo išnaikinimą; c) Sovietų kariuomenės išvedimas iš Lietuvos teritorijos, ilgametės kaimyno agresijos nutraukimas.

Aptarsiu šį trečiąjį uždavinį, kurio sprendimas yra neatidėliotinas.

Kodėl Sovietų kariuomenę reikia išvesti iš Lietuvos?

Todėl, kad ji yra pavojinga žmonėms, be to, dislokuojama ir veikia Lietuvoje be jokio leidimo, o to leidimo Lietuva nesirengia suteikti.

Kodėl Sovietų kariuomenė yra Lietuvoje?

Todėl, kad įėjo į mūsų šalį 1940 m. ir vėl 1944-1945 m. ir niekada nerodė, nė dabar nerodo jokio noro išeiti.

Kodėl ji įėjo, okupuodama Lietuvą 1940 m.?

Todėl, kad tokia buvo Sovietų jėgos politika, nevengianti agresijos.

Visa tai — Sovietų kariuomenės įėjimas į Lietuvą, buvimas Lietuvoje ir neišėjimas atgal — yra tolydinis tarptautinės teisės pažeidimas.

Sovietai norėtų legalizuoti savo kariuomenės buvimą Lietuvoje, todėl siūlo sutartis apie „bendrą gynybinę erdvę", apie tos kariuomenės statusą ir panašias. Sutartį su JAV dėl vidutinio ir mažesnio nuotolio raketų sumažinimo jie norėtų pritaikyti naujai situacijai, vadindami Lietuvą šių Sovietų karinių jėgų „buvimo šalimi" (country of presence).

Mūsų požiūriu, Lietuva turi būti jų „nebuvimo šalim" (country of abscence), ir JAV inspektoriai turėtų tikrinti tas raketas jau išvežtas kur nors į SSSR teritoriją, o Lietuvoje, — nebent likusią tuščią jų „buvusio buvimo" vietą.

Šiaip ar taip, toji siūloma raketų kariuomenės „buvimo šalies" formulė yra pavyzdys, kurį Sovietai norėtų pritaikyti visoms savo kariuomenės rūšims, tikriausiai pasinaudodami ir nekorektiška Vakarų-Sovietų Sutartimi dėl įprastinių ginkluotųjų pajėgų Europoje. Ta Sutartis buvo nekorektiška Baltijos valstybių atžvilgiu, nes nepaisė jų perspėjimo apie suverenias teises ir užfiksavo Sovietams kažkokią Pabaltijo karinę teritoriją.

Gerai, kad toje sutartyje yra dar kitas, svarbesnis kriterijus — tai Sovietų kariuomenės dislokavimas nuo Uralo iki Sovietų Sąjungos vakarinių sienų. Už tų sienų ir turėtų būti atitraukta dar tebesanti Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse Sovietų kariuomenė.

Mes reikalausime traktuoti dalykus pirmiausia teisiškai. Pagal tai Sovietų kariuomenės tolesnis buvimas Lietuvoje, nesutinkant išeiti, yra ne koks nors pasyvumas ar tingumas, o jų karinio veiksmo tąsa, vis ta pati penkiasdešimties metų agresyvi politika su ekspansijos kėslais.

Vakarų valstybės po kovo 11-osios beveik pusantrų metų kalbėjo ir perspėdavo, kad Sovietai nevartotų Lietuvoje prievartos. Sovietai ją vartojo, bet kartais vis dėlto buvo varžomi, nežudė tūkstančius.

Nesutikimas arba delsimas išvesti savo kariuomenę iš kitos šalies, kuri reikalauja tai padaryti, irgi yra prievarta reikalaujančio beginklio atžvilgiu. Tokia Sovietų kariuomenė Lietuvoje yra okupacinė, beje, po nerpiklausomybės pripažinimo toks turėtų būti ir pačių Sovietų požiūris.

Kodėl ta kariuomenė yra Lietuvoje? Todėl, kad Sovietai naudojasi savo *jėga*, būdami labai ramūs, kad Lietuva neturi didesnės karinės jėgos išvaryti sovietų jėgą.

Taip Sovietų kariuomenė, jos vadovybei Maskvoje leidžiant, primeta Baltijos šalims savo tvarką, spaudžia, reikalauja, graso.

Praėjusių metų pabaigoje ji pasiskelbė esanti Baltijos šalių politinė jėga — „kariškoji visuomenė", kuri spręsianti šios pasaulio dalies likimą „visomis turimomis priemonėmis".

Pirmoji priemonė, tai įtikinti ką nors, gal bent save, kad okupacinė kariuomenė gali būti laikoma vietiniais gyventojais.

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVOJE

Naujas deputatas

Rugsėjo 15 dieną Šilalėje įvyko Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputato papildomi rinkimai. Buvo du kandidatai: Kauno arkivyskupijos kancleris monsinjoras Alfonsas Svarinskas ir Lietuvos laisvųjų profsąjungų konfederacijos Tarybos pirmininkas Marijonas Visakavičius.

Už A. Svarinską balsavo 8607 rinkėjai, už M. Visakavičių — 3201 rinkėjas. Tad naujuoju AT deputatu išrinktas mons. A. Svarinskas. Rinkimuose dalyvavo tik 59% rinkėjų.

Komisija prekybos ryšiams

Sudaryta vyriausybinė komisija Lietuvos tarptautiniams ekonominiams ir prekybos ryšiams plėtoti: V. Aleškaitis (pirmininkas), L. Andrikienė, V. Bubnys, A. Giržadas, R. Grižas, K. Kabašinskas, A. Sekmokas, V. Šlenota ir E. Žukauskas.

Komisija nagrinės tarptautinių ekonominių ir prekybos ryšių plėtojimo klausimus ir pateiks pasiūlymus vyriausybei.

Grąžins auksą

Rugsėjo 12 d. Paryžiuje buvo oficialiai pranešta, kad sudarytas susitarimas, numatantis, jog Prancūzija grąžins Lietuvai 2.2 tonas aukso, 1932-36 metais duoto saugoti Prancūzijos seifuose.

Sveikinimas akademikui J. Kubiliui

Liepos 27 d. akademikui Jonui Kubiliui sukako 70 metų. Ta proga Vilniaus universitete įvyko šio jubiliejaus iškilmės: pradžioje Centriniuose rūmuose, o vėliau — šv. Jono bažnyčioje. Jubiliatą sveikino bendradarbiai, bičiuliai ir visuomenės atstovai. Jubiliatas pasakė: „Matematika — aukščiausioji poezijos forma".

Australijos ambasadorius

Rugsėjo 11 d. AT pirmininkas V. Landsbergis priėmė Australijos ambasadorių Lietuvai Dž. Badžesą, kuris reziduoja Kopenhagoje. Jis yra ambasadorius Danijai, o dabar paskirtas dar Lietuvai ir Latvijai.

Naujas seniūnas

Lietuvos Aukščiausiajai Tarybai pradėjus ketvirtąją sesiją, buvo išrinktas naujas parlamento seniūnas. Juo tapo deputatas Eugenijus Gentvilas.

Naujasis seniūnas yra gamtininkas. Pastaruosius ketverius metus dirbo Klaipėdoje, kur buvo išrinktas AT deputatu. Praėjusią sesiją buvo parlamento seniūno, kuris pareigose neužsibuvo, pavaduotoju.

Diplomatinės problemos

Lietuvos užsienio reikalų ministro pirmasis pavaduotojas V. Katkus paaiškino spaudai apie susidariusias problemas, užsienio valstybėms skiriant diplomatinius atstovus Lietuvoje. Vilniuje dirba speciali komisija, įgaliota išaiškinti įvairių valstybių turto — diplomatinių atstovybių prieškario Lietuvoje pastatų ir žemės sklypų grąžinimo galimybes. Tos pasiuntinybės buvo ne Vilniuje, o Kaune.

Iš kitos pusės, netrukus Lietuva ruošiasi išsiųsti savo diplomatinius atstovus į 46 šalis.

Tautinės mažumos lygiateisiškumas

II

Maršalas: *Lenkijos tautinių mažumų problemos iškyla svarstant rinkimų nuostatus bei tautinių mažumų įstatymų projektus. Seime yra svarstomas projektas, pagal kurį tautinės mažumos turėtų turėti savo atstovus Lenkijos Seime bei Senate. Palyginus su dabartiniais įstatymais, tai būtų didelis žingsnis į priekį. Spręsti Jūsų tautinės mažumos problemas yra žymiai lengviau, negu, sakykime, ukrainiečių, kurie gyvena pabirai — vakarinėje, šiaurrytinėje ir centrinėje Lenkijos dalyje.*

Yra nemažai konfliktų ir su vokiečiais, kaip antai neseniai įvykęs incidentas ant šv. Onos kalno, kur lenkai ruošė iškilmes Silezijos sukilimui paminėti, o tuo pačiu metu vokiečiai organizavo savo renginį. Žinoma, tai vietinis konfliktas, bet jis turi valstybines pasekmes. Jūsų, t.y. lenkų-lietuvių, konfliktai neturi valstybinių pasekmių. Tai yra grynai vietinė, ribota, nedidelės teritorijos problema. Reikia skirti vietinius reikalus, kurių negali spręsti centriniai valdžios organai, nuo bendrų reikalų. Bendru reikalu gali būti, sakykim, finansinė problema. Gyvename kultūros, švietimo, sveikatos apsaugos žlugimo laikus. Sulaikytos visos didesnės investicijos, todėl ir Jūsų su finansais susiję reikalavimai negalės būti tenkinami. O visi reikalavimai, betarpiškai susiję su Jūsų gyvenamąja teritorija, nereikalauja specialių dotacijų. Čia turiu omeny tokius dalykus, kaip teisiniai įstatymai, mokyklos, mokymo programų keitimas, lietuvių kalbos rangas. Tokius dalykus galima pagerinti, tai naujų koncepcijų, programų reikalas. Aš pats mokėjau lietuvių kalbą, deklamavau eilėraščius, dainavau. Ir dabar galiu pasigirti jaunystės dienų kūryba. Namuose turiu lietuvišką kulinarijos knygą, pagal kurią gaminu maistą. Iki 1945 m. gyvenau Vilniuje, kur susidūriau su lietuviškuoju nacionalizmu. Buvau ilgalaikių pokalbių objektu, kada mokytojai stengdavosi man išaiškinti, kad esu sulenkėjęs lietuvis. Kaip dabar jūs reikalaujate atlietuvinti sulenkintas pavardes, lygiai taip pat buvo ir iš kitos pusės. Aš ten buvau Kozakevičius. Suprantu, kad tai tik gramatine prasme. Net ir tokios „šventos" pavardės kaip Stalinas, Leninas buvo verčiamos į lietuvių kalbą((...).

Sakote, Pone, kad neturite jokios salės. Jeigu jos reikalausite valdžios sąskaita, tai Jūsų šansai yra nedideli. Jūsų padėtis sunkesnė, negu vokiečių, kurie gauna didelę paramą iš Vakarų. Lenkijos banko padėtis yra dramatiška, vaivadoms nurodyti limitai, kokias sumas gali per dieną išleisti įvairiems reikalams. Todėl dar sykį kartoju: į Jūsų finansinius poreikius negalėsime atsižvelgti.

Dr. Br. M.: O štai radijo reikalas. Ar neįmanoma mūsų laidas perkelti į pirmą centrinę programą, ar neįmanoma bent vieną kartą per mėnesį gauti langelį televizijoje?

Maršalas: *Sito reikia siekti. Jeigu kalbame apie televiziją, tai kainos yra didžiulės. Minutė reklamos kainuoja 20 mln. zl. Toks 10-ies minučių langelis — tai 200 milijonų zlotų. Jeigu gyventojai yra pabirę, tai televizija dirbs tiems regionams, kur visai nėra arba yra tik keli žiūrovai. Išeitis rastųsi, priėmus įstatymą dėl privačios televizijos.*

Dr. Br. M.: Tačiau turėtume būti amerikonai!

Maršalas: *Bet gi turite emigraciją Amerikoje!*

Dr. Br. M.: Mes manome, kad papildomos kalbos įvedimas dviejų valsčių įstaigose nesudarys sunkumų lenkų pusei.

Maršalas: *Reikia numatyti minimalias išlaidas. Jeigu visi nutarimai bus skelbiami dviem kalbom, išlaidos gali būti labai didelės.*

Dr. Br. M.: Tai tik du valsčiai. Jeigu dangstysimės išlaidomis, tai jau aiškiai trūksta geros valios.

Maršalas: *Kiek Jūsų yra?*

Dr. Br. M.: 12 tūkstančių gyvena sutelktai, kartu. Su diaspora — apie 25 tūkstančius, nors kiti vertina, kad apie 30 tūkstančių. Kažkurio surašymo metu pasitikslinsime, nors surašymas irgi dar ne viską pasakys. Iki karo mūsų buvo apie 18 tūkst., kažkiek išvyko, kažkiek atsikėle į Lenkiją. Net Lenkijos Seime yra du lietuviai...

Maršalas: *Tačiau neprisipažįsta...*

Dr. Br. M.: Taip, bet jų tėvai yra lietuviai (...). Jeigu kyla problemų dėl kalbos dviejuose valsčiuose, tai bijau, kad čia tik bloga valia. Gyvename juk keturiasdešimties milijonų šalyje!.. Tokios išlaidos yra nereikšmingos, o išspręstų daug lietuvių-lenkų problemų.

Ir dar dėl to gražaus rašto, kurį mums atsiuntė Kultūros ir meno ministerija (dėl sulenkintų pavardžių atlietuvinimo - red. past.)... Aš jau dabar žinau, kad turime didelių sunkumų, norėdami teisėtai atlietuvinti savo pavardes. Viskas yra palikta įstaigos darbuotojo valiai. Jis gali iš manęs nulupti 30 tūkst. zl., turiu jam įrodinėti daugybę faktų — antai, kad esu Makauskas, arba noriu būti Makauskas, o ne Makowski. Jo valia, ar norės visa tai suprasti. Darbuotojas ištisas valandas man gali aiškinti, kad toks pavardės keitimas man bus kenksmingas, kaip buvo, kai norėjau duoti sūnui vardą Audrius. Tarnautojai turi savo įsitikinimus. Jeigu žmogus pasiduos — ačiū Dievui... Jie kartais kalba iš patriotiškų pozicijų, o tas pozicijas supranta taip, kad, jei ateina kitos tautybės žmogus, tai pirmiausia reikia iš ano galvos tą tautybę ištrinti... Man yra lengviau, nes aš išmanau istoriją, žinau administracines, teisines normas. Aš tarnautoją įtikinsiu, arba kreipsiuos pakartotinai, tačiau ką turi daryti vargšas kaimietis? Šioje vietoje turi būti aiškūs nurodymai, viskas aiškiai pasakyta, o žmogaus reikalavimas turi būti galutinis ir lemiantis (...).

Maršalas: *Pakalbėkime dar apie švietimą.*

J.S. Paransevičius: Svarbiausias reikalas — tai nuosavas objektas Seinuose. Vienas bendras kompleksas, kuriame tilptų vaikų lopšelis-darželis, pradinė mokykla...

Maršalas: *turite tik vieną kelią: visuomeninė mokykla. Tokia mokykla gali būti net valstybiniame pastate, tačiau Jūs turite padengti bent pusę išlaidų...*

Dr. Br. M.: Bet tokios mokyklos tarnauja elitui.

Maršalas: *Elitui, bet tai paprasčiausias sprendimas. Abejoju, ar galima tai išspręsti čia, centre. Nežinau, kokios sąlygos yra Seinuose. Neaišku, ar įsteigus lietuvišką mokyklą, nenukentėtų lenkiška mokykla, o apie naujos mokyklos statymą negali būti nė kalbos.*

J.S. P.: Apie bendras patalpas nėra ką ir galvoti, lenkų vaikams Seinuose būtų reikalinga dar viena mokykla — taip yra ankšta dabartinėje...

Maršalas: *Dėl švietimo galiu jums pasakyti tik viena - stengsimės sudaryti sąlygas, kad būtų išleisti nauji lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos vadovėliai visoms klasėms. Kitus Jūsų reikalavimus taip pat remsiu. Visos lietuvių mažumos problemos, nereikalaujančios dotacijų, privalo būti išspręstos teigiamai.*

Tokiais Lenkijos Seimo maršalo M. Kozakiewicz žodžiais pasibaigė apie 60 min. trukęs susitikimas.

S.B.

„Aušra", 1991, Nr. 7

ĮVAIRENYBĖS

Keistenybės, nuostabos, rekordai

Trumpai tęsėsi karas tarp JAV ir generolo Noriegos. Šių metų karas Irake, neskaitant poros savaičių paruošiamojo bombardavimo, truko tik šimtą valandų. Bet rekordinė karo trukmė buvo tarp Didžiosios Britanijos ir Zanzibaro sultonato 1896 m. rugpjūčio 27 dieną: sultonas Said Chalid kapituliavo po 38 minučių!..

„Daily Mail" korespondentas Maskvoje Harry Eddington rašė apie elektros lempučių trūkumą, bet negalėjo suprasti, kodėl žmonės turguje perka perdegusias lemputes ir dar moka po vieną rublį?! Jam pasiteiravus apie šį keistą „biznį", paaiškėjo, kad pirkėjai perdegusias lemputes nešasi į darbovietes ir ten jas keičiasi į geras, veikiančias!..

Seniausia Didžiojoje Britanijoje privati vidurinė mokykla Crist College Valijoje, Brecon grafystėje, šventė 450 metų sukaktį. Ją įsteigė karalius Henrikas VIII septyniems neturtingiems mokiniams, kad jie mokytųsi „karališką anglų kalbą" (King's English), t.y. viduriniojo ir aukštesniojo luomų kalbą. Dabar toje mokykloje mokosi 362 mokiniai.

Žinome, kad paštas iš Anglijos greičiau nukeliauja į Australiją, negu į Lietuvą. Buvo atsitikimas, kai viena tautietė iš Londono siuntė į Vilnių kalėdinį sveikinimą, kuris adresatą pasiekė prieš pat Velykas! Bet būna ir išimčių. Myron Bernard, gyvenantis Southsea mieste, Hampshire, prieš 14 metų Hollywoodo (JAV) restorane pametė piniginę ir, gal būt, apie tai pamiršo. Ir štai dabar jam buvo maloni staigmena — atgauti piniginę su nepaliestais šimto svarų akredityvais (Traveller's cheques)!

Teismo byla gali būti pertraukta dėl įvairių priežasčių, bet Leeds mieste teisėjas atidėjo bylos svarstymą dėl to, kad kaltinamasis vagišius nesiliovė... kvailai šypsotis!..

Centrinio Londono Charing Cross gatvės viešasis tualetas, išlikęs dar iš karalių Edvardų laikų, buvo parduotas iš varžytinių už 355 000 svarų!

K. Tautginas

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

SUSTABDOMA VLIKO ELTA

VLIKo ELTA-Pressdienst redaktorius Vokietijoje K. Baronas iš VLIKo pirmininko pavaduotojo dr. Domo Krivicko gavo laišką, kuriame sakoma:

„...Lietuvos situacija pasikeitė kardinaliai. Lietuvos valstybė tapo laisva, nepriklausoma ir tarptautiniai pripažinta. VLIKo siekimas — Lietuvos nepriklausomybės atstatymas — tapo įgyvendintas. Todėl VLIKas savo veiklą baigia. *ELTŲ* leidimas, jų tarpe ir Jūsų redaguojamos vokiečių kalba, sustabdomas.

Širdingai dėkojame už Jūsų darbą ir pasišventimą garsinant Lietuvos bylą vokiečių kalba."

PADĖKA

1983 m. perėmiau ELTA-Pressdienst redagavimą, susilaukdamas didelio pritarimo ir finansinės paramos iš Vokietijos, Austrijos, Šveicarijos, Kanados, JAV ir kt. kraštų lietuvių ir vokiškai kalbančių skaitytojų.

„Ein Wunder ist geschehen" — stebuklas įvyko! Lietuva yra laisva ir nepriklausoma valstybė, tad tolimesnis ELTA-Pressdienst leidimas yra beprasmis.

Šia proga mano širdingas ačiū visiems skaitytojams už atsiųstus laiškus, bendradarbiams, ypač prof. dr. Bammesbergeriui, evang. kun. A. Franzkeit, Hans Rychener (Šveicarija), Ignui Blazevics, A. Herrmannui, J. Narkevičiui už straipsnius Lietuvos ir Pabaltijo valstybių politiniais, religiniais ir kultūriniais klausimais.

Linkiu ELTA-Pressdienst skaitytojams aplankyti gražią Lietuvą ir prie Vilniaus Aušros Vartų Motinos Švenčiausios pasimelsti už laimingą ir taikią Lietuvos ateitį.

Kazys Baronas, Vokietija

NEBAIGTAS DARBAS

VLIKo pareiškimas ir Jūsų lyg atsisveikinimo laiškas manyje sukėlė audrą: nesutinku! Gerai, kad VLIKas pasiekė savo tikslą; galbūt ir ELTOS leidimas nebe jo reikalas. Bet tai jokiu būdu nereiškia, kad Vokietijai nebereikia tikslių — ir kartais ir smulkesnių — žinių apie Lietuvą! O aš netikiu, kad Vokietijos žmonės, net bundestago nariai, bus atitinkamai informuoti apie Lietuvos politiką, įvykius ir užmojus, kryptį ir svarbiausius reikalus, nei apie Lietuvos ekonomiką, ir jau beveik nieko apie Lietuvos kultūros reikalus ir pasiekimus...

Todėl mano karščiausias klausimas: ar išeis Lietuvos ELTA vokiečių kalba? Ar vėl bus siunčiama tiems, kurie veikia visuomenės nuomonę? O jeigu visa tai dar neapsvarstyta, kam ir ką reikėtų rašyti? Iš kur gauti paramos?

Man buvo labai miela su Jumis bendradarbiauti, arba, tiksliau pasakius, keletą mažų darbelių atlikti. Ir tuo prisidėti prie Tėvynės gerovės! Pats daug naudos iš to turėjau: atidžiai perskaitydavau laikraščius, vertindavau straipsnius — ir tuo būdu labiau įsigilindavau į Lietuvos reikalus.

Tas darbas, berods, dabar baigtas. Bet nesibaigė ir nesibaigs stiprus noras žinoti padėtį Lietuvoje, žinoti, kur galime padėti; bendradarbiauti, kol Dievas duoda laiko ir sveikatos.

O kaip tik to Jums ir linkiu!

DĖL TOLERANCIJOS...

Skaitant š.m. „EL" Nr. 36 skaitytojų laiškų skyriuje ilgus H. Yčaitės-Petkus išdėstymus „Stebėtini religinės netolerancijos reiškiniai", taip aršiai skelbiamus vardan tolerancijos, žmogus stebiesi, kiek mažai kaip tik tos tolerancijos juose yra. O tuo tarpu, visiškai sutinkant su autore, galima pacituoti ir jos pradinius žodžius: „Keistas reiškinys, kad šiais ekumeniniais švietimo amžiaus laikais dar gyvuoja tarpkonfesinės neapykantos galvosena". Dėl žinių apie daugumai gal mažai žinomą menonitų tikybinę bendruomenę autorė nurodo ir enciklopediją „Britannica". Rasime ir mūsiškoje Lietuvių Enciklopedijoje (XVII-ame tome), remiantis Menonišku leksikonu (vokiečių k., 1937) ir Evangelikų Bažnyčios leksikonu (1958, irgi vokiečių k.), Andrių Gintautą, evangelikų liuteronų Bažnyčios veikėją, cituojant — taigi, tikrai nešališkas šaltinis. Ten skaitome: „Menonitai nepripažįsta vaikų krikštijimo (krikštija tik suaugusius), valstybinės prievartos tikybiniuose reikaluose, atmeta karo tarnybą, priesaiką ir santuokos išskyrimą" „...dėl savo pažiūrų, ypač karo tarnybos atžvilgiu, buvo nemėgiami ir net persekiojami tiek katalikiškų, tiek protestantiškų kraštų valdovų". Kalbant apie žinias bei šaltinius, pridursiu ir š.m. rugsėjo mėn. gale Amerikos Balso Washington radijo laidoje girdėtą (ir dalykiškai vedamą) pasikalbėjimą tarp lietuviškų radijo laidų redaktoriaus Romo Sakadolskio ir kun. Alfonso Svarinsko Lietuvoje — kaip tik apie diskusijas dėl menonitų kolegijos steigimo Panevėžyje. Kun. A. Svarinskas argumentavo, jog kaip tik Panevėžyje menonitų beveik nėra, tačiau jų daugiau apie Tauragę. Tad, kalbant apie tokią kolegiją, reikšmės turi ir vietos klausimas.

Ir vėl norisi pacituoti karingo laiško autorę: „Mūsų ekumeniniais laikais, kai puoselėjamas gražus visokių religijų sugyvenimas, neapykantos žodžiai tikrai netinka". Tikrai taip, reikia pasakyti. Bet šiame jos laiške kaip tik šių pastarųjų nestokoja — ar apie „Romos autokratus", jų „arogantiškumą", net hipotetiškai jiems iš anksto primetant: su jais tariantis būtų atsakę „ne", ar net taip toli nueinant (citata): „Viešose vietose kyla krucifiksai ir šventųjų stabai..."(!). Šitai jau ne tik stebina, bet ir liūdina: kaip netolerantiškai kivirčijamasi dėl tolerancijos, kai kalbama (irgi cituoju) apie „pagarbą kitų pažiūrų asmenų žmogiškosioms teisėms".

Mūsų tautoje per šimtmečius giliai įsišaknijusi pagarba Kryžiui, aukos ir kančios ženklui, o stabų net ir pagoniškoji Lietuva neturėjo. Argumentuokime neužgauliodami, tolerantiškai ir dalykiškai, kaip to ir iš kitų reikalaujame ir laukiame.

J. Pečiulionytė

REMKIME —

PAGALBOS LIETUVAI FONDĄ!

Aid Lithuania Fund (ALF)

Telaimina Jus ir Jūsų šeimą Aukščiausiasis.

Kun. A. Franzkeit

ŽMONĖS IR ĮVYKIAI

Europos parlamentas, Strasbourg, 1991.7.10. Iš kairės į dešinę: Rimantas Morkvėnas, Andreas Hartmann (EP, PPE), AT pirmininkas V. Landsbergis, Jolanta Jacovskienė, Antanas Graugrogkas, Adolfas Venskus, Rita Dapkutė ir Kasparas Dikšaitis.

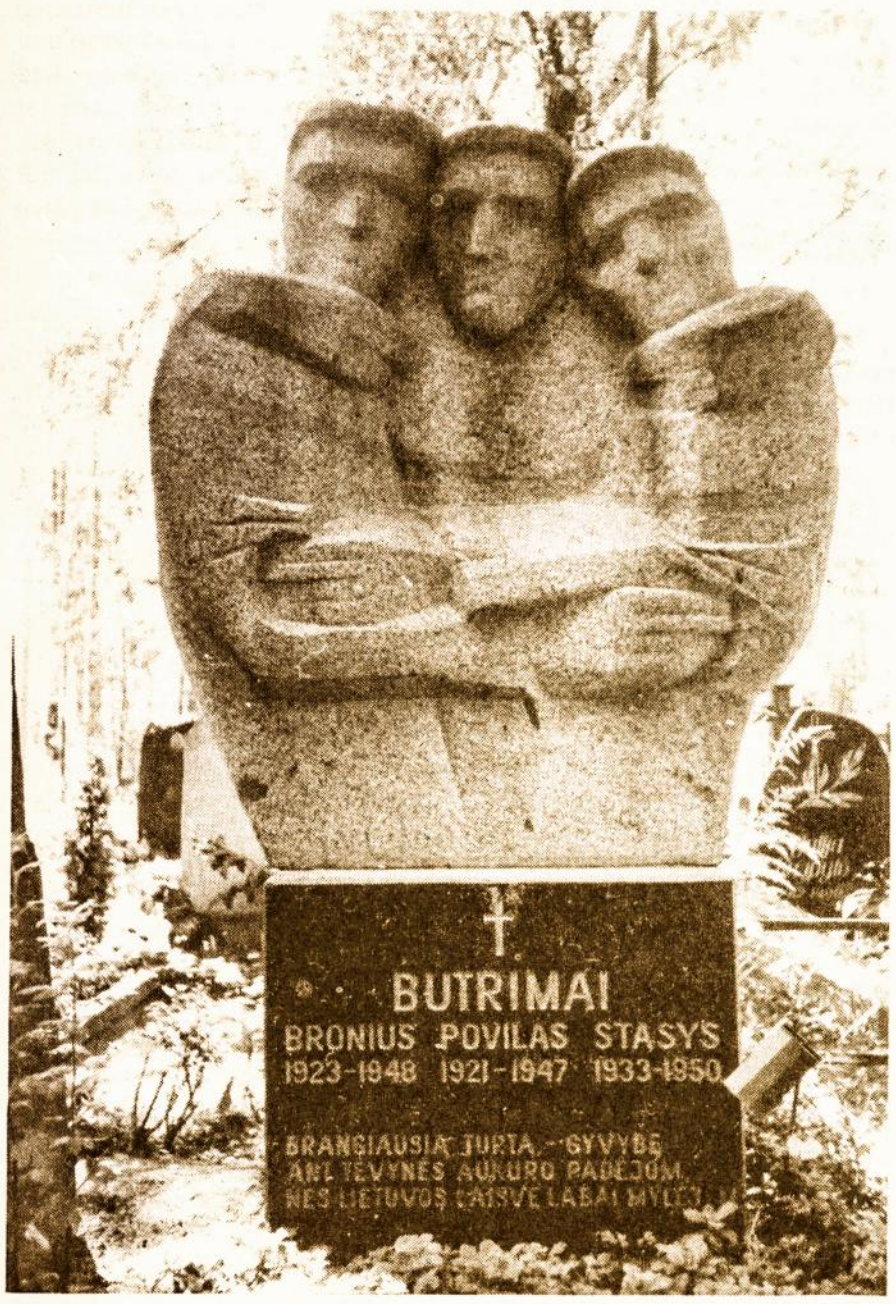

Balys Butrimas, LRK valdybos narys, būdamas Lietuvoje aplankė Švediškių kapuose, Zarasų rajone, savo brolių: Broniaus, Povilo ir Stasio Butrimų, žuvusių už Lietuvos laisvę, kapą. Paminklas skulptoriaus Kęstučio Kesniūno.

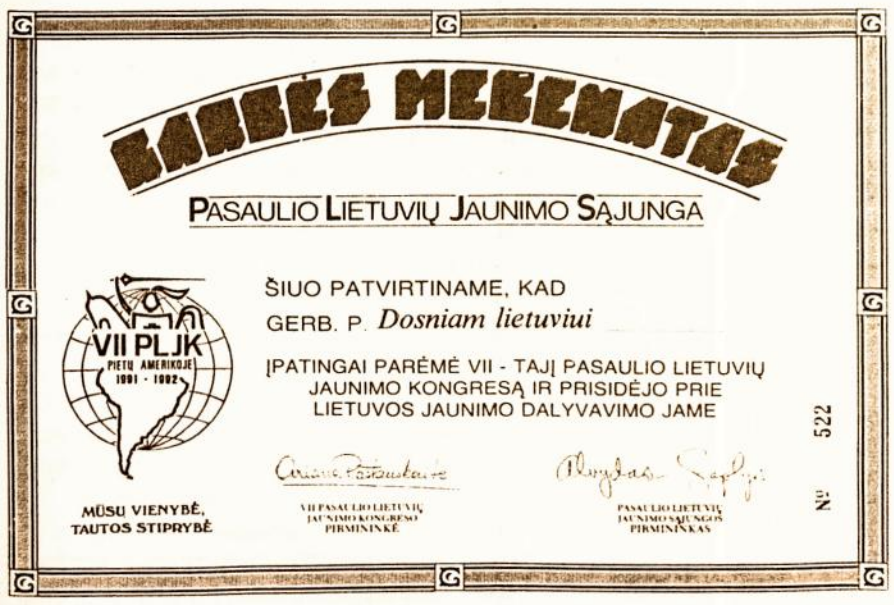

VII PLJ Kongreso Garbės Mecenato — paaukojusio daugiau kaip 100 dol. — pažymėjimas.

MŪSŲ VIENYBĖ — TAUTOS STIPRYBĖ
VII PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga ruošia ir globoja VII Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą, kuris vyks 1991 m. gruodžio 18 — 1992 m. sausio 8 dienomis Pietų Amerikoje (Argentinoje, Urugvajuje ir Brazilijoje). Kongrese dalyvaus 400 lietuviško jaunimo iš viso pasaulio, kurie aptars Lietuvos ir išeivijos ateities planus ir darbus. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis 1991 liepos 23 d. laiške VII PLJK pirmininkei Arianai Rastauskaitei džiaugėsi, kad ji ir išeivijos jaunimas organizuoja Kongresą, kuriame bus „sesučių ir broliukų iš Lietuvos", ir visiems dalyviams linkėjo, kad Kongreso dienos būtų gražios, o tylią naktį po Pietų Kryžium išgirstumėm tolimą dainą iš Lietuvos.

Lietuvos jaunimui numatyta parama sieks 60000 dolerių. Pietų Amerikos jaunimui ir kitoms išlaidoms dar reikia 20000 dol. Šiai sumai surinkti vyksta VII PLJK Garbės Mecenatų ir Rėmėjų vajus. Jis tęsis iki 1991 gruodžio 21 d. Kongreso rėmėjais bus visi paaukoję iki 100 dol., o Garbės Mecenatais — paaukoję 100 dol ar daugiau. Visi Garbės Mecenatai už kiekvieną 100 dol auką gaus specialų numeruotą padėkos diplomą, galimybę laimėti apmokėtą dviejų žmonių kelionę Jaunimo Kongreso metu į Pietų Ameriką ir atgal (įskaitant viešbučių išlaidas ir bilietus į visus Jaunimo Kongreso renginius).

Pietų Amerikos lietuvių jaunimas ir visi Pietų Amerikos lietuviai kviečia viso pasaulio lietuvius atvykti į VII Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą, kuris įvyks Pietų Amerikoje.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese dalyvaus:

savo kraštuose išrinkti Jaunimo Sąjungos atstovai, kurie atstovaus krašto jaunimą studijų dienose, dalyvaus stovykloje ir visuose kongreso renginiuose;

jaunuoliai ir jaunuolės tarp 16 ir 35 metų, kurie dalyvaus kongreso renginiuose ir stovykloje;

turistai, kurie domisi kongresu ir dalyvaus kongreso metu suruoštose ekskursijose ir kongreso renginiuose.

Visi norintys dalyvauti VII PLJ kongrese — kaip kongreso atstovai, dalyviai ar turistai, turi užpildyti registracijos anketą ir ją atsiųsti nurodytu adresu.

KONGRESO PROGRAMA:
ARGENTINOJE
1991.XII.18-27 d.

Visi atvykę į kongresą dalyvaus susipažinimo vakare, šv. Mišiose Buenos Airių katedroje, oficialiame VII PLJK atidaryme ir atidarymo vakarienėje. Atstovai nuo gruodžio 20 d. iki 27 d. dalyvaus studijų dienose Buenos Airių priemiestyje. Po studijų dienų atstovams yra numatytos ekskursijos Buenos Airėse ir apylinkėse.

URUGVAJUJE
1991.XII.28 — 1992.I.1

Urugvajaus sostinėje Montevideo įvyks Kultūros savaitė. Joje atvykę į VII PLJK galės pasigėrėti mūsų jaunimo meniniais sugebėjimais ir dalyvauti įvairiuose renginiuose. Visi atsovai, dalyviai ir turistai penkias dienas praleis geruose viešbučiuose. Užbaigiant 1991 metus ir viešnagę Montevideo mieste, gruodžio 31 d. bus galima dalyvauti talentų vakare, o po to Išvakarių baliuje sutikti Naujuosius Metus.

BRAZILIJOJE
1992.I.1-8 d.

Paskutinė VII PLJK dalis bus bendra stovykla, kuri įvyks Sao Paulo užmiestyje. Stovykloje bus visokiausių užsiėmimų ir darbo būrelių.

Reikia priminti, kad VII PLJK stovykloje bus minimos dvi labai svarbios sukaktys: 25 metų nuo pirmojo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso ir 20 metų nuo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos įsteigimo.

VII PLJ Kongreso rengimo komitetas, Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus Lietuvių Jaunimo Sąjungos ir visi Pietų Amerikos lietuviai laukia Jūsų apsilankymo VII pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese.

VII PLJK talkos komiteto atstovas Anglijoje:

Vincent O'Brien, 66 James Lane, Leyton, London, E106 H1, England. Tel.: 081-5396749.

Rengėjai

ŽEMAITIJOJE

PAŠVENTINO KRYŽIŲ

Šilalės rajono Kvėdarnos apylinkės Pašlynės kaime 1991 m. rugsėjo 13 d. Kvėdarnos klebonas pašventino paminklą-kryžių bunkeryje žuvusiam Lietuvos pokario rezistencijos dalyviui Vincui Stanišauskui. Iškilmių metu apie žuvusįjį, o taip pat apie lietuvių tautai bolševikų padarytas skriaudas kalbėjo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos tarybos narys Kęstutis Balčiūnas. Mokytojas Antanas Girčys papasakojo, kaip kartu slėpėsi su Vincu Stanišausku nuo sovietų kariuomenės. Apie tai, kaip slapta nuo saugumo buvo laidojamas velionis, pasakojo Kristina Rimkutė: stribai ir rusai buvo tik kelis šimtus metrų nuo laidojimo vietos, o laidojantiems už tai grėsė Sibiras. Taip pat kalbėjo už Lietuvos laisvę kovojusio ir žuvusio partizano sūnus, Laukuvos vidurinės mokyklos direktorius Vincas Jurgaitis.

Vėliau Kvėdarnos tremtinių choras sugiedojo Lietuvos himną, padainavo partizanų dainų, o Kvėdarnos kultūros namų direktorė Regina Šimkūnienė paskaitė eilėraščių apie partizanus. Tą pačią dieną Palokysčio kaime buvo pašventinti dar keturi kryžiai.

Kęstutis Balčiūnas

GARGŽDUOSE SUSIBŪRĖ ŽEMAIČIAI

Rugsėjo 14 d. graži šventė į būrį sukvietė Gargždų miesto žemaičius. Miesto centre jie surengė gėlių ir rudens gėrybių parodą. Čia pat aikštėje nuo ankstyvaus ryto šoko ir dainavo Klaipėdos miesto ir rajono folkloriniai ansambliai. Po to įvyko žemaičių susirinkimas. Jame nutarta įkurti Žemaičių kultūros draugijos Gargždų miesto skyrių. Sudaryta jo taryba. Žemaičių kultūros draugijos skyriai, bendrijos, brolijos jau yra susikūrusios ir aktyviai dirba Vilniuje, Kaune, Alytuje, Šiauliuose, Telšiuose, Klaipėdoje, Kretingoje, Plungėje, Akmenėje, Skuode, Mažeikiuose, Palangoje ir kitur.

Danutė Mukienė

ŠVEICARIJOJE

GRĄŽINA ARCHYVUS

Rugsėjo 19 d. Berne lankėsi Lietuvos vyriausybinė delegacija, kuri su Šveicarijos užsienio reikalų ministerijos atstovais aptarė Lietuvos ir Šveicarijos diplomatinių santykių atkūrimo detales. Ta proga taip pat buvo svarstoma, kuriose Lietuvos gyvenimo srityse būtų labiausiai reikalinga Šveicarijos pagalba. Berno užsienio reikalų ministerija Lietuvos delegacijai pranešė, kad Lietuvai yra grąžinami buvusios Lietuvos pasiuntinybės Šveicarijoje archyvai, kuriuos šveicarų valdžia perėmė 1946 metais ir nuo to laiko saugojo. Šveicarija, kaip ir kitos Vakarų demokratinės šalys, niekada nepripažino Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą, iki 1946 metų leido veikti Lietuvos atstovybei Berne, kuriai vadovavo įgaliotasis ministras dr. Jurgis Šaulys, o jos sekretoriumi buvo dr. Albertas Gerutis. 1946 m., pareikalavus šveicarų vyriausybei, Lietuvos atstovybė turėjo būti uždaryta. Veiklą turėjo nutraukti ir Lietuvos generalinis konsulatas Ciuriche, kuriam vadovavo konsulas Steponas Garbačiauskas. Lietuvos diplomatai liko gyventi Šveicarijoje, kur toliau neoficialiai rūpinosi Lietuvos reikalais, gynė okupuotos valstybės interesus, platino informaciją apie Lietuvą. Šioje srityje ypač pasižymėjo dr. Albertas Gerutis ir konsulas Steponas Garbačiauskas. Visi trys Lietuvos diplomatai Šveicarijoje jau yra mirę: ministras Jurgis Šaulys penktame dešimtmetyje, Steponas Garbačiauskas 1983 metais, o dr. Albertas Gerutis — vieneriais metais vėliau. Dabar, po 45 metų, Šveicarijoje vėl atkuriama Lietuvos diplomatinė atstovybė.

VATIKANE

POPIEŽIAUS AUDIENCIJA

Rugsėjo 20 d. Popiežius Jonas Paulius II privačioje audiencijoje priėmė Kauno merą Vilmą Čiurinską ir Vilniaus vicemerą Vidą Kamaitį.

VLIKAS BAIGĖ SAVO VEIKLĄ

VLIKo atstovui prie Europos parlamento Kasparui Dikšaičiui š.m. rugsėjo mėn. viduryje pranešė, kad, Lietuvai dabar atgavus nepriklausomybę, VLIKas baigia savo veiklą ir todėl nutarė atšaukti VLIKo atstovo prie Europos parlamento darbus.

Kasparas Dikšaitis ir toliau pasilieka Lietuvos Socialdemokratų partijos atstovu prie Europos parlamento.

PADĖKA

Lietuvos Socialdemokratų atstovui prie Europos parlamento Kasparui Dikšaičiui.

Su dideliu susidomėjimu skaitėme Jūsų pareiškimus ir kitus dokumentus Europos Parlamentui, Europos Tarybai, Europos valstybių parlamentams ir vyriausybėms. Manome, kad ši Jūsų veikla padeda kelti Lietuvos bylą, atstatyti istorinį teisingumą, ragina Europos valstybes pripažinti Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių nepriklausomybę.

Jūsų patriotinį darbą mes labai įvertiname, ir jis yra mums didele parama. Nuoširdžiai Jums dėkojame, linkėdami didelės sėkmės Jūsų tolesnėje veikloje ir tvirtos sveikatos.

Lietuvos Respublikos AT Prezidiumo vardu.

B. Kuzmickas

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England.

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-221 6164

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė Londone.

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje — 20 svarų; Vokietijoje — 77 DM. Visur kitur — 25 sv. (oro paštu).

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KADA-KAS-KUR?

Spalio 4-6 d. — Lietuvių-vokiečių kultūrinis savaitgalis Annaberge, Vokietijoje.

Spalio 18-22 d. — Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas Romuvoje, Hüttenfelde.

Spalio 19 d. — Boltono lietuvių metiniai šokiai.

Lapkričio 22-24 d. — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje, Hüttenfelde.

AUKOS SPAUDAI

A. Mažeika — 6.00 sv.
A. Pračkauskas — 5.00 sv.
A. Bieliūnas — 3.50 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame

AUKOS TAUTOS FONDUI

P. Vičas — 20.00 sv.
A. Bieliūnas — 10.00 sv.
Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

VAIKŲ FONDAS

BRITISH-LITHUANIAN RELIEF FUND FOR CHILDREN IN LITHUANIA

Pastaruoju laiku Fondas gavo šias aukas: 100.00 sv. — A. Žukauskas, Manchester; 50.00 sv. — A. Petkevičius, Wolverhampton; 20.00 sv. — A. Surblys, Rhyl-Clwyd, Valija; 92.00 sv. — pelnas iš loterijos, surengtos Džiaugsmo vakaro metu Sportó ir socialiniame klube.

Drabužius ir mezginius aukojo Mm. A. Charrington, Mrs. M. Dowse, Mrs. A. Kriaučienėnė ir Fondo valdybos narės. Per Aro Gasiūno bendrovę išsiųsta: 3 dėžės vaikų avalynės, 3 dėžės drabužių, 2 dėžės 1000 svarų vertės medikamentų.

Fondo vadovybė dėkoja visiems aukotojams ir rėmėjams už visokeriopą paramą Fondui ir toliau laukia Jūsų pagalbos. Siųsti šiuo adresu: British-Lithuanian Relief Fund For Children In Lithuania, 21 The Oval, London E2 9DT.

PAMALDOS

Nottinghame — spalio 13 d., 11.15 val., Židinyje.

Corbyje — spalio 13 d., 14 val., Šv. Patrike.

Northamptone — spalio 13 d., 18 val., Šv. Lauryne.

Eccles — spalio 13 d., 12.15 val.

UŽ LIETUVĄ

Padėkos už Nepriklausomybę, tolesnės palaimos Maldų Žygį atlieka Aušros Vartų Marijos Židiniui priklausančių kolonijų Didž. Britanijos Liet. Katalikų Bendrijos vienetai (jų trylika) spalio 15 d., o „Šaltinio" leidėjai ir skaitytojai visur spalio 27 dieną.

PAGALBOS LIETUVAI FONDAS *(ALF)*

Gautos šios aukos: 50.00 sv. — V. Rudys; 20.00 sv. — N. Pilcher iš Londono.

Aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Pagalbos Lietuvai fondas (ALF) remia Lietuvos informacijos biurą Londone, kuris dabar Britanijoje atstovauja Lietuvos Respublikos vadovybę. Šiuo metu mums labai reikalingos aukos. Prašome tautiečius remti šį fondą ir padėti Lietuvai.

Fondo vadovybė

LONDONE

DŽIAUGSMO DIENA

Sporto ir socialinio klubo surengta Lietuvos nepriklausomybės atgavimo Džiaugsmo diena praėjo pakilioje nuotaikoje. Susirinkusius lietuvius ir anglus pasveikino klubo valdybos pirmininkas S. Kasparas. Jis pasakė, kad nuo šiol mūsų tauta yra vienoje gretoje su visomis kitomis — didelėmis ir mažomis. DBLS Centro valdybos pirmininkas Eimutis Šova pasveikino visus lietuvius ir padėkojo už paramą, garsinant Lietuvos vardą, prisidedant prie jos laisvės atgavimo. Buvo svečių iš Lietuvos ir tolimesnių apylinkių, bet smarkus vėjas ir pliaupiantis kaip iš kibiro lietus dalį sulaikė Lietuvių namuose.

S. Kasparas

FUTBOLAS

Žaidynės rugsėjo mėn. 29 dieną: II divizija: SBN Plant — Lithuania „A" 2:2; III divizija: Lithuania Victoria „B" — Rose Crown 2:2.

WOLVERHAMPTONE

DBLS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Šių metų DBLS Tarybos bendras suvažiavimas įvyks 1991 m. spalio 26 d., šeštadienį, 13 val. Ukrainiečių klube, Merridale Street West, Wolverhampton. Po suvažiavimo dalyviams 18 val. bus suruošta vakarienė. Kviečiami visi Tarybai priklausančių organizacijų, vienetų ir DBLS skyrių atstovai.

Pagrindinė suvažiavimo tema: Didžiosios Britanijos lietuviškos visuomenės gyvenimas, Lietuvai atgavus nepriklausomybę — nauji tikslai, naujos perspektyvos. Norintys suvažiavimui pasiūlyti rezoliucijų projektus prašomi iš anksto pateikti projektų tekstus Tarybos pirmininkui: K. Baublys, 7 Somerfield Road, London N4 2JN. Tel.: 071 359 3141.

A†A

DAIL. ANASTAZIJA TAMOŠAITIENĖ - MAŽEIKAITĖ

po trumpos ligos atsiskyrė su šiuo pasauliu 1991 m. rugpjūčio 28 d., 4.30 v.r., sulaukusi brandaus amžiaus. Anastazija paliko nuliūdusius: savo vyrą dail. ANTANĄ TAMOŠAITĮ, savo seseris JUZĘ ŠUMSKIENĘ su šeima Lietuvoje, tautodailininkę ALDONĄ VESELKIENĘ su šeima Kanadoje ir JAV, brolius – dr. POVILĄ MAŽEIKĄ su šeima JAV, tekstilininką inž. PETRĄ MAŽEIKĄ su šeima Montrealyje, VLADĄ MAŽEIKĄ su šeima Venezueloje, a.a. JUOZO MAŽEIKOS šeimą Venezueloje ir JAV.

Anastazija Tamošaitienė buvo dailininkė, keleto knygų autorė, paskaitininkė, pedagogė, lietuvių tautinių drabužių ir gobelenų kūrėja. Velionė yra surengusi per 20 savo dailės parodų Kanadoje, JAV ir Pietų Amerikoje. Jos dailės darbų yra Otavos Civilizacijos muziejuje, Edmontono muziejuje, Vatikano kolekcijoje Romoje, Čiurlionio galerijoje Čikagoje ir įvairiose Kanados universitetų galerijose.

Dail. Anastazija Tamošaitienė yra laimėjusi 1991 m. IŠKILIOSIOS LIETUVIŲ MOTERS ŽYMENĮ, kurį paskyrė Lietuvių katalikių moterų sąjunga. Velionė yra įsteigusi savo dailės studiją ir Lietuvių tautodailės institutą, buvo to instituto švietimo vadove ir pastaruoju metu išrinkta garbės nare. Ji taip pat yra garbės narė Kingstono audėjų klubo. 1988 m. išleisdino savo dailės monografiją su Vytauto A. Jonyno įžanga.

Velionė buvo pašarvota Turnerio-Porterio laidotuvių namuose Toronte (436 Roncesvalles Ave.). Atsisveikinimo vakaras įvyko rugpjūčio 30, penktadienį. Palaidota rugpjūčio 31, šeštadienį, Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje po gedulinių Mišių Lietuvos kankinių šventovėje.

Velionės pageidavimas buvo – po mirties pagerbti ją ne gėlėmis, o aukomis lietuviškajai spaudai.

MANCHESTERYJE

VADIJOS POSĖDIS

LSS Europos Rajono Vadijos posėdis įvyks lapkričio 2 d., šeštadienį, 13 val. Manchesterio lietuvių klube, 121 Middleton Rd., Manchester 8.

Kviečiu visus skautininkus, skautininkes ir vadovus posėdyje dalyvauti. Norintieji klube pernakvoti atsiveža savo miegmaišius. Apie dalyvavimą prašau pranešti Rajono vadui ar vadeivoms. Asmeninių pakvietimų nesiųsime.

Iki pasimatymo posėdyje.

Budžiu!

Jaras Alkis, *Rajono Vadas*

BŪTINA IŠVESTI SOVIETŲ KARIUOMENĘ

V. Landsbergio kalba spalio 8 d. IFF renginyje Blackpoolyje

(Atkelta iš 1 psl.)

Ir štai tie „vietiniai gyventojai", nelyginant kokia etninė mažuma, su tankais ir automatais reikalauja žmogaus teisių: Latvijoje ir Estijoje jie buvo net išsireikalavę uniformuotų deputatų.

Reikalaujama butų, socialinių garantijų, o kadangi reikalautojai yra ginkluoti, situacija darosi panaši į raketą.

Aplinka teršiama be sąžinės, be kontrolės ir be kompensacijų. Karinio smurto grėsmė prisimenama ir žinoma Lietuvoje iš 1991 m. sausio mėnesio ir vėlesnių įvykių. Ji ypač gerai suvokiama, pagalvojus apie galimą antrąjį, gal sėkmingesnį, perversmą Sovietų Sąjungoje.

Todėl mums būtina išvesti visą Sovietų kariuomenę iš Lietuvos dar iki antrojo karinio perversmo Maskvoje.

Sovietai aiškina, o Vakaruose kai kas jau net pritaria, kad okupacinės kariuomenės išvedimas iš nepriklausomos Lietuvos esąs labai sudėtingas dalykas. Mat vargšei Sovietijai, nenorinčiai demobilizuoti kareivių, trūksta kareivinių.

Tai miklus tarptautinis klaidinimas, kurio tikslas paprastas — Sovietų problemą paversti Lietuvos problema.

Aš norėčiau būti fantastinis rašytojas. Tada sukurčiau romaną ne apie karą su marsiečiais, kaip H.G. Wells, bet apie porą Sovietų tankų divizijų dislokuotų, tarkim, Soho arba šiaip kur netoli Westminsterio.

Britai pabudę griebtųsi už galvų, reikalautų išgabenti tuos tankus su raudonom žvaigždėm ir kraujuotais vikšrais, o Sovietai aiškintų: negalim, neturim kur padėti, tegul dar pabūna pas jus ligi 1994 metų...

Lietuva čia ne fantastika, o realybė. Tas pats garnizonas, divizija, iš kurios sausio mėnesį buvo puolama Vilniaus televizija, tebėra mieste vos per 10 minučių kelio nuo Lietuvos parlamento. Todėl nepriklausomos valstybės parlamentas nenuima barikadų. Romėnas pasakytų: Gorbi ante portas! O tai jau, galų gale, absurdo literatūra. Bet ir akivaizdus „keistojo karo" stovis, kuris būtų ypač pavojingas, jeigu Sovietai pasiduotų Lietuvai.

Ne, mes nenorime pergalės, vien taikos ir Taikos sutarties.

Vytautas Landsbergis

SODYBOJE

TAUTOS ŠVENTĖ

Lapkričio 23 d. DBLS Sodybos skyrius ruošia Tautos Šventę ir Kazimierines. Iškilmės vyks Didžiojoje Sodybos salėje. Pradžia 15 val. Šokiams — disko muzika. Taip pat bus turtinga loterija. Veiks bufetas.

Visus narius ir svečius kviečiame šventėje gausiai dalyvauti.

Sodybos skyriaus valdyba

BOLTONE

METINIAI ŠOKIAI

Įprasta Boltono lietuvių veikla tęsiasi toliau. Jie jau pradėjo rengtis savo tradiciniams šokiams, kurie įvyks spalio 19 d., ir išvykai į Bradfordo lietuvių klubą spalio 26 d.

Visi tautiečiai yra kviečiami dalyvauti boltoniškių metiniuose šokiuose. Nepamirškite — spalio 19 d. pasimatysime Boltone.

PASAULYJE

Siūlo nusiginkluoti

JAV prezidentas George Bush pranešė, kad Amerika vienašališkai panaikins tam tikros rūšies branduolinius ginklus ir tikisi, kad kiti paseks tuo pavyzdžiu. Trumpai svyravęs, panašiais pažadais sumažinti branduolinių ginklų arsenalus prisidėjo ir Sovietų Sąjungos prezidentas M. Gorbačiovas. Manoma, kad prie šio sumanymo prisidės D. Britanija ir Prancūzija. Nereikia pamiršti, kad dabartinė branduolinių ginklų padėtis Sovietų Sąjungoje yra labai sudėtinga, nes dalis jų yra kitų respublikų teritorijoje, pavyzdžiui, Ukrainoje, Kazachstane ir Baltarusijoje. O pagaliau ir pati Rusijos respublika kelia susirūpinimą, nes Boris Jelcin gali pareikalauti, kad Rusijos teritorijoje esantieji branduoliniai ginklai priklausytų jam.

JAV vadovai svarsto galimybę sukviesti keturių didžiųjų (JAV, D. Britanijos, Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos) konferenciją, kad jos aptartų branduolinių ginklų likimą. Manoma, kad geriausias laikas tokiai konferencijai būtų lapkričio mėn., nes tada Romoje vyks Šiaurės Atlanto (NATO) valstybių galvų susirinkimas.

Irako paslaptys

Po didelių vargų JTO inspektoriams pasisekė išvežti pakankamai dokumentų, įrodančių, kad Irakas gali pasigaminti branduolinius ginklus. Tačiau inspektoriai turėjo prisipažinti, kad Saddam Hussein juos apgavo, nes iš slėptuvių daug dokumentų buvo išvežta.

Kas valdys D. Britaniją?

Po 12 metų opozicijoje D. Britanijos Darbo partija tikisi laimėti kitus rinkimus. Tai buvo svarbiausia tema partijos metinėje konferencijoje, kuri įvyko praėjusią savaitę Anglijos kurortiniame Brighton mieste.

Šiuo metu darbiečiai ir konservatoriai visuomenės apklausose vertinami vienodai. Tačiau premjeras John Major populiarumu pralenkia darbiečių lyderį Neil Kinnock, kuris neturi pakankamo autoriteto.

Savo politinėje programoje darbiečiai yra padarę daug pakeitimų, pavyzdžiui, dabar nebesiekia visuotinio suvalstybinimo, bet tik atskirų ekonominių sričių, kurias konservatoriai perleido į privačias rankas. Taip pat darbiečiai nori pakeisti nuomonę, kad partija yra profesinių sąjungų įtakoje.

D. Britanijos parlamento rinkimai turi būti surengti ne vėliau kaip 1992 m. vasarą, nes tada sueina 5 metai nuo paskutiniųjų rinkimų.

Sovietų ekonominė sąjunga

Dvylika Sovietų Sąjungos respublikų nutarė sudaryti ekonominę sąjungą, gal kiek panašią į Europos bendrąją rinką. Ta sutartis dar nėra pasirašyta, ir kai kurios respublikos (pvz., Ukraina) abejoja, ar parlamentas tokiai sąjungai pritars. Įdomu, kad tuo pačiu laiku, kada Europoje einama prie valstybių apsijungimo, Sovietų Sąjungoje vyksta atvirkštiniai procesai: atskiros respublikos nori būti suverenios ir nepriklausomos.

Nusiginklavimo derybos irgi liečia atskiras respublikas. Sovietų Sąjungos ministerija pranešė, kad iki 1994 m. sieks sumažinti karines pajėgas per pusę.